Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website: https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt de brief aan de Raadsleden over de VU 2018 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

In 2018 is het bijstandsbestand in Dordrecht flink gedaald. Daar waar de teller per 1 januari 2018 nog op 3885 uitkeringsdossiers stond, was de eindstand op 31 december 3753 dossiers. Een daling van 3,4%. Een positieve ontwikkeling dus, die mede te danken is aan het verbeterde economische klimaat landelijk, maar ook in de regio. Het aantal vacatures is toegenomen, wat gunstig is voor het plaatsen van de doelgroep. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat het, ondanks een gunstig economisch klimaat, steeds moeilijker wordt om de doelgroep van de Participatiewet te plaatsen. Dit heeft te maken met het feit dat de doelgroep van de Participatiewet complexer is geworden. Daar waar inwoners voorheen bijvoorbeeld in de Wajong of de Wsw zouden instromen, vallen zij nu onder de Participatiewet. Voor deze doelgroepen geldt dat zij een relatief grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, waardoor sprake is van een mismatch tussen vraag en aanbod. Het vergt dan ook de nodige inzet van instrumenten om deze veranderende doelgroep alsnog naar werk te bemiddelen, wat een verhoogde druk op de toch al schaarse middelen tot gevolg heeft.

De regio Drechtsteden blijkt uit de cijfers nog steeds een gunstig vestigingsklimaat te hebben voor de doelgroep van de Participatiewet. In 2018 zijn er 142 uitkeringsdossiers opgestart als gevolg van verhuizingen naar de Drechtsteden. Het college heeft hier beperkt invloed op, door hierin o.a. gezamenlijk op te trekken met de wooncorporaties. Ook op de bevolkingssamenstelling in Dordrecht heeft het college beperkte invloed. Denk aan de verhouding autochtonen/allochtonen en de Human Capital Index, zorggebruik, verslavingen, etc, welke een voorspellende waarde hebben voor instroom in de bijstand.

Een belangrijke factor die door het college wel kan worden beïnvloed, is preventie. Voorkomen is beter dan genezen. In de Drechtsteden, en dus ook in Dordrecht, wordt hier op verschillende manieren invulling aan gegeven. Wanneer inwoners zich voor een bijstandsuitkering melden, wordt in eerste instantie altijd naar de mogelijkheden gekeken om instroom in de bijstand te voorkomen. Hierbij valt te denken aan het matchen met een werkgever of het doorgeleiding naar een opleiding. In onderdeel B meer hierover. Daarnaast wordt nauw met het UWV samengewerkt, om ervoor te zorgen dat inwoners die tegen het einde van de looptijd van hun WW-uitkering zitten, niet instromen in de bijstand. Door deze samenwerking is het in 2018 gelukt om 127 inwoners met een aflopende WW-uitkering naar de arbeidsmarkt te bemiddelen, nog voordat zij in de bijstand terechtkwamen.

De afgelopen is telkens fors ingezet op uitstroom uit de bijstand. Tegelijkertijd is de instroom de afgelopen jaren eveneens hoog geweest. Wanneer deze instroom nader onder de loep wordt genomen, is de constatering dat de instroom flink is beïnvloed door de huisvesting van statushouders; een doelgroep waarvan de verwachting is dat deze door verschillende omstandigheden (taalbeheersing, opleiding, psychosociale problematiek) extra aandacht nodig heeft om duurzaam uit te kunnen stromen.

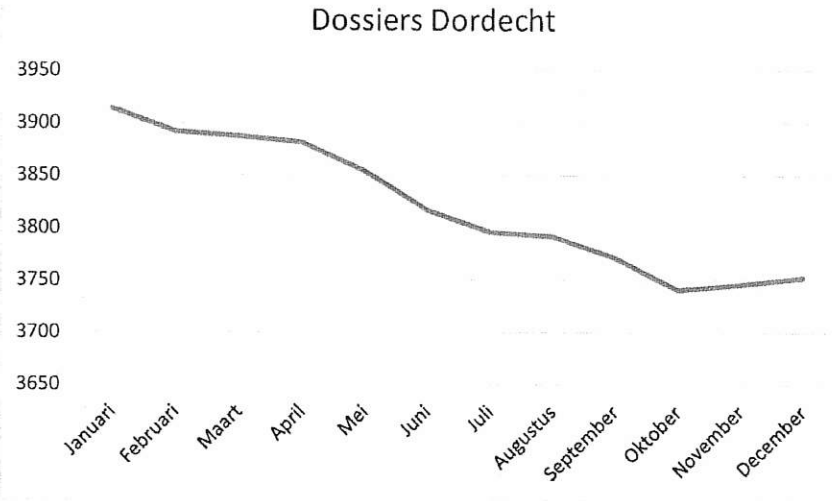

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

De gemeente Dordrecht maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden. In de Drechtsteden worden verschillende maatregelen getroffen om het bijstandsbestand te beïnvloeden en de tekorten daarmee te verkleinen. In alle 7 de regiogemeenten, dus ook in Dordrecht, wordt wat betreft de Participatiewet hetzelfde regionale beleid gevoerd. De Sociale Dienst Drechtsteden is hierin de uitvoerende instantie. De belangrijkste en meest effectieve maatregel die kan worden ingezet, is toeleiding naar werk.

De belangrijkste uitstroom- stimulerende instrumenten die hierbij worden ingezet zijn de volgende:

- Loonkostensubsidie en detacheringen: de loonkostensubsidie wordt verstrekt om de werkgever voor de verminderde productiviteit te compenseren. Tot de doelgroep

loonkostensubsidie behoren personen van wie is vastgesteld dat zij met voltijdse arbeid niet in staat zijn tot het verdienen van het wettelijk minimumloon, doch wel mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie.

- Jobcoaching: bij plaatsingen van de doelgroep met een arbeidsbeperking wordt vaak begeleiding geboden in de vorm van jobcoaching. Het doel van jobcoaching is om de belanghebbende te begeleiden naar een situatie waarin hij/zij uiteindelijk zonder, of met zo min mogelijk begeleiding regulier aan het werk kan bij een werkgever. Het gaat er dus om de plaatsing zo duurzaam mogelijk te maken en de werknemer te laten groeien;
- Baanbonus: een ander instrument dat wordt ingezet om duurzame uitstroom te bevorderen, is de baanbonus. De baanbonus is een tegemoetkoming voor een werkgever die een persoon uit de doelgroep Participatiewet vooraf de zekerheid biedt op een arbeidsovereenkomst van minimaal 6 maanden, op basis waarvan deze persoon uitkeringsonafhankelijk moet worden. Met andere woorden, zonder deze arbeidsovereenkomst zou belanghebbende nog (deels) in de uitkering zitten;
- Plan rondom statushouders: statushouders hebben door verschillende omstandigheden een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Denk aan taal, opleiding, werknemersvaardigheden, maar zeker ook de psychosociale problematiek waar een groot deel van de doelgroep mee kampt. Om deze reden is eind 2016 het project Impuls Statushouders gelanceerd in de Drechtsteden. Kort gezegd houdt de aanpak in dat vanaf het moment van huisvesting in een van de Drechtsteden, werk wordt gemaakt van de re-integratie/participatie van statushouders. Dit wordt gedaan door o.a. een welkomstmodule (het reilen en zeilen in NL), taalwerkstages, inzet vanuit een menukaart (met o.a. cursussen en opleidingen) en plaatsingen bij werkgevers. Deze aanpak wordt doorgezet. Tegelijkertijd worden voorbereidingen getroffen voor de nieuwe Inburgeringswet die naar verwachting vanaf 2020 of 2021 zal gelden.

Los van deze instrumenten die worden aangewend om de uitstroom te bevorderen, wordt ook ingezet op preventie. Immers, het is altijd beter om te voorkomen dat inwoners instromen in de bijstand.

De belangrijkste instroom-beperkende maatregelen zijn de volgende:

- Instroompreventie aan de poort: bemiddeling direct naar werk of voorlichting over voorliggende voorzieningen;
- Inzet doelgroep max-WW: samenwerking met het UWV binnen Baanbrekend Drechtsteden door aanpak op max WW, waarbij vroegtijdig mensen met een WW-uitkering worden bemiddeld om zo te voorkomen dat zij uiteindelijk een bijstandsuitkering aanvragen.
- Actieve benadering van leerlingen uit praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en MBO Entree;
- Actieve benadering van voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie door de Matchmaker, in samenwerking met Bureau leerplicht en voortijdig schoolverlaten.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Om tot de genoemde maatregelen te komen, is zowel intern als extern samengewerkt. Dat is nodig om tot de juiste inzichten te komen, waarop vervolgens acties op kunnen worden uitgezet. De wijze waarop dit is gedaan, verschilde telkens, naargelang het onderwerp en het specifieke vraagstuk. Gedacht kan worden aan inspiratiesessies met relevante stakeholders, werknemersbijeenkomsten, samenwerking met kennisinstituten en adviesbureaus en literatuuronderzoek.

B3. Externe maatregelen

Naast de interne inspanningen, zijn verschillende externe activiteiten ontplooid met als doel het opdoen van inspiratie en kennis om in de Dordrecht en in de rest van de regio toe te passen. Voorbeelden van deze externe maatregelen zijn:

- Deelname aan bijeenkomsten van de Programmaraad: de Programmaraad organiseert een aantal keer per jaar de Praktijkdag van de Programmaraad. Op deze dag worden verschillende workshops georganiseerd, waarin kennis over uiteenlopende onderwerpen in het sociaal domein wordt gedeeld. Vanuit de Drechtsteden worden deze Praktijkdagen structureel bezocht;
- Deelname aan Platform Participatie en Werk: ook Stimulansz organiseert jaarlijks een aantal keer bijeenkomsten waarin telkens presentaties worden gegeven over actuele thema's uit het sociaal domein. Zeer handig om snel kennis te nemen van de laatste ontwikkelingen in het land en de Haagse politiek;
- Ook in 2018 is verschillende malen gebruikgemaakt van kennis van adviesbureaus, bijvoorbeeld inzake het beloningsbeleid in de bijstand. De adviezen worden altijd meegenomen in de overwegingen bij beleidsvorming. Met deze externe kennis en adviezen wordt het college in staat gesteld om keuzes beter te kunnen maken;

<u>Nieuwe maatregelen</u>

De afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in de uitstroom, met mooie resultaten tot gevolg. Hiermee is het 'laaghangend fruit' echter wel meteen grotendeels geplukt. De doelgroep die overblijft, kenmerkt zich over het algemeen door een grotere mate van complexiteit, welke ervoor zorgt dat bemiddeling naar werk extra inzet vergt. Alternatieve ideeën zijn daarom nodig om het bijstandsbestand blijvend te kunnen laten afnemen. Hierna worden voorbeelden genoemd van activiteiten/projecten die hiertoe zijn opgezet:

- De werkervaringsweg: we zien dat de doelgroep van de Participatiewet qua samenstelling aan het veranderen is. Doelgroepen die voorheen (voor 2015) in een andere wet zouden instromen (bijvoorbeeld Wajong of Wsw), stromen nu in de Participatiewet in. Er is meer inzet nodig om ook deze doelgroepen te kunnen bewegen naar een baan. Hiertoe is de werkervaringsweg opgezet: een traject waarbij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt gedurende een aantal maanden werknemersvaardigheden opdoen in een werksetting, om vervolgens de stap naar een betaalde baan te kunnen maken.
- Het huidige instrumentarium dat wordt ingezet in de bijstand, is met name werkgeversgericht. In het beleid zitten nog te weinig prikkels voor uitkeringsgerechtigden om zich uit de bijstand te werken. Aan een extern bureau is gevraagd om advies uit te brengen over hoe deze werknemersgerichte beloningsstructuur er uit zo kunnen zien. Met dit advies onder de arm wordt nu een beleidsvoorstel voorbereid;

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De opgave die de Drechtsteden met betrekking tot het sociaal domein hebben, is om inwoners te helpen in hun zoektocht naar zelfstandigheid. Daarbij is werk het meest effectieve middel. Immers, werk biedt structuur, het is een zinvolle dagbesteding- en ook niet onbelangrijk- met werk wordt inkomen gegenereerd. Het beleid in de Drechtsteden is er dan ook op gericht om inwoners te helpen bij hun re-integratie. Tegelijkertijd worden werkgevers gecompenseerd wanneer zij personen uit de doelgroep van de Participatiewet in dienst nemen. Het is namelijk van belang dat alle inwoners een kans krijgen om zich te bewijzen, en daarvoor is het ook nodig om werkgevers over te halen om hen deze kans ook te bieden.

Met de maatregelen die worden getroffen wordt verwacht dat de instroom wordt beperkt en de uitstroom zoveel mogelijk wordt gestimuleerd. Dit zal uiteindelijk moeten leiden tot kostenbesparingen (kosten uitkering, bemiddeling, begeleiding, etc.), waarmee toekomstige tekorten worden tegengegaan. Het is moeilijk een inschatting te maken van het verwachtte effect van de eerder genoemde interne en externe maatregelen. Duidelijk is echter, en dat laten cijfers uit het verleden zien, dat het structureel blijven inzetten op preventie en duurzame uitstroom nodig is om het bijstandsbestand te beteugelen. Hierbij is het belangrijk dat de blik naar buiten (inspiratie halen uit de rest van het land, inwinnen van advies) blijft bestaan en dat inzichten die hieruit worden verkregen worden meegenomen in de beleidsontwikkeling. Zodoende wordt constant gewerkt aan het hoofddoel: inwoners zo zelfstandig mogelijk mee te laten doen in de samenleving.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 14 mei 2019

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: M.M. van der Kraan

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: A.W. Kolff

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Dordrecht stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 25-06-2019

Ondertekening

De voorzitter,

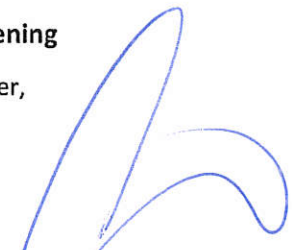

Naam van de ondertekenaar: A.W. Kolff

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: A.E.T. Wepster